***Der** er rift om de frisk grøntsager og en ekstra foderhæk bliver nok nødvendig. Foto: Heidi Mai-Lis Andersen*

Frisk grønt som grovfoder til slagtegrise

Konklusion

- For lave investeringsomkostninger, er det muligt at anvende frisk grønt som grovfoder til grise, enten som et alternativ eller et supplement til ensilage. Af hensyn til holdbarheden skal afgrøderne høstes hyppigt. Derfor vil det primært være interessant for producenter, der har egnede marker relativt tæt på besætningen.

Foder: To landmænd tænkte kreativt og udnytter bedriftens restprodukter som grovfoder til slagtegrisene.

Heidi Mai-Lis Andersen, hmla@icoel.dk, Simme Eriksen, sier@frilandsdyr.dk

Ole Lawaetz Olesen er en stor økologisk grøntsagsproducent og har 1.800 økologiske slagtegrisepladser. Grisene sikrer blandt andet gødning til grøntsagsproduktionen. Bedriften har succes med at sælge en høj andel af grøntsagerne til konsum, men der er altid en andel, der ikke kan høstes, og som derfor plejer at blive pløjet ned. Enten fordi de er for små eller har skader. Dækbladene på kål kan heller ikke anvendes. Det må kunne optimeres, tænkte Ole Lawaetz Olesen, og på den måde opstod ideen om at fodre det til grisene, inden det endte på marken som gødning.

Grøntsagsrester som grovfoder

For at teste om grisene var med på ideen, prøvede Ole Lawaetz Olesen i en periode at smide et-to kålhoveder ind til grisene. Grisenes adfærd viste tydeligt, at det var de helt med på. Så han besluttede at prøve at udskifte ensilagen med grøntsagsrester mere systematisk.

Efter et halvt års tid er Ole Lawaetz Olesens erfaringer, at eksempelvis blomkål og broccoli er det rene guf for grisene, mens bønner ikke er så vellidte og bladselleri har slet ingen interesse. Håndteringsmæssigt går det godt med de fleste grøntsagskulturer bortset fra hjertesalat, der smadres ved høst og bliver for smattet til at kunne anvendes. De gode erfaringer med friskt grønt fik ham til også at prøve med friskt kløvergræs. Mængden af tilgængelige grøntsagsrester afhænger af årstiden. Derfor er det ikke unormalt, at der udfordres en blanding af grøntsager og kløvergræs.

Dødeligheden og aggressionsniveauet er faldet, ligesom tidligere småudbrud af halebid ikke længere observeres. Sidste e-kontrol viste, at tilvækst og kødprocent er uændret, mens foderforbruget er faldet med 0,2 Fe/ kilo tilvækst. Det bliver spændende at se, om resultaterne ændrer sig, når besætning til november igen går over til ensilage.

Frisk græs som grovfoder

Den økologiske griseproducent Bertel Hestbjerg har tilplantet et areal med frugtbuske og naturgræs imellem rækkerne.

- Græs har godt af at blive slået en gang imellem, og kan det tilmed bruges til noget, vil det være en ekstra tilfredsstillelse, siger han.

Derved opstod idéen med at udfodre det til slagtegrisene, der som bekendt skal have grovfoder.

På besøgsdagen havde besætningen kørt med frisk græs i tre-fire måneder. De første erfaringer viser, at grisene sætter stor pris på det og gerne æder det friske græs. Indtrykket er, at smågrisene æder cirka 20 procent mere end de større grise. Det er dog ikke specielt for frisk græs, men gælder alt grovfoder. Umiddelbart ses ingen effekt på mavetarmsundheden, mens det var for tidligt at vurdere, om det har nogen effekt på produktionsresultaterne.

En positiv sidegevinst, som begge landmænd nævnte, var, at brugen af frisk grovfoder var med til at reducere mængden af plastik til wrapning af ensilage.

Fakta

Frisk græs og grøntsager som alternativ eller supplement til ensilage

- Grisene sætter stor pris på det friske materiale
- Muligt at komme i gang for lave investeringsomkostninger
- Reducerer brug af plastik til wrapning af ensilageballer

***En** brugt grønthøster er med til at holde omkostningerne nede. Foto: Heidi Mai-Lis Andersen*

Tidsforbrug og praktisk håndtering

Landmændene vurderer, at det tager cirka en time pr. dag inklusiv høst og udfodring. Sammenlignet med alle opgaverne med ensilage (høst, wrapning, stakning, udfodring) vurderer begge landmænd, at tidsforbruget er det samme for frisk grønt og ensilage. Opgaverne er bare anderledes fordelt over året og kræver andre rutiner.

Græsset høstes så vidt muligt hver dag, da kort tid fra slåning til udfodring minimerer risikoen for varmedannelse. Bertel Hestbjerg bruger græsset på flere lokaliteter, og transporterer det mellem besætningerne på en lille ladvogn.

Ole Lawaetz Olesen høster grøntsager hver anden dag. Den del, der ikke bruges med det samme, udlægges i et højst 20 centimeter lag på en gammel gødningsplads. Ved høje temperaturer vendes det for at undgår varmedannelse. Inden udfodringen vurderes kvaliteten og dårlige partier kasseres.

Bertel Hestbjerg vil starte tidligere næste år, da græskvaliteten bliver bedre, når der tages hyppige slæt. Planen er at erstatte ensilagen med frisk græs i perioden fra maj til oktober. Ole Lawaetz Olesen overvejer at få et areal med foderroer, så grovfoderet kan dækkes af frisk grønt hele året (pt. er der grøntsager fra marts til november).

Økonomi

Begge landmænd har valgt at indkøbe en brugt grønthøster med opsamlingsvogn for at minimere omkostningerne. Så de samlede investeringsomkostninger lå omkring 10.000 kroner. Det friske grønt, som besætningerne anvender, har umiddelbart ikke anden anvendelsesmulighed, så værdien kan sættes til nul.

Artiklen er udarbejdet i projekterne WI-FI og ENTRANCE, støttet af Organic RDD-programmet (som koordineres af ICROFS) samt af SAF.